

JÄRVITAIMENKANNAT KASVUUN KESKI-SUOMESSA
VIVA SALMO TRUTTA!
1.1. – 31.12.2014

KESKI- SUOMEN KALASTUSALUEPÄIVÄ 12.12.2014

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

jamk.fi

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Järvitaimenkannat kasvuun Keski-Suomessa

Maakunnallinen hanke

Rahoittajat: Keski – Suomen ELY – keskus Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta, Jyväskylän ammattikorkeakoulu (koordinoija) ja Jyväskylän yliopisto (asiantuntija)

Tavoitteet:

- Projektilla tähdätään yhteisen tahtotilan nostamiseen Keski-Suomessa maakuntakalan pelastamiseksi
- Hahmotetaan suuntaviivat maakuntakalan kantojen hoidon ja matkailullisen kehittämisen jatkotoimenpiteille

Kohderyhmät:

1. Vesialueiden omistajat, kalastusalueet ja järvitaimenen kannan kehittämistä hyötyvät yritykset, kuten kalastusmatkailuyritykset ja kalastusoppaat (ensisijainen)
2. Vapaa-ajan kalastajat, kunnat, viranomaiset ja keskisuomalaiset.

Järvitaimenkannat kasvuun Keski-Suomessa

Toimenpiteitä:

- Asenneselvitys suojelutoimenpiteitä kohtaan
- Keskustelut konkreettisista toimenpiteistä
- Tiedotus ja jalkautus
- Tuottaa pohjaa maakunnalliselle taimenstrategialle

Työkalut:

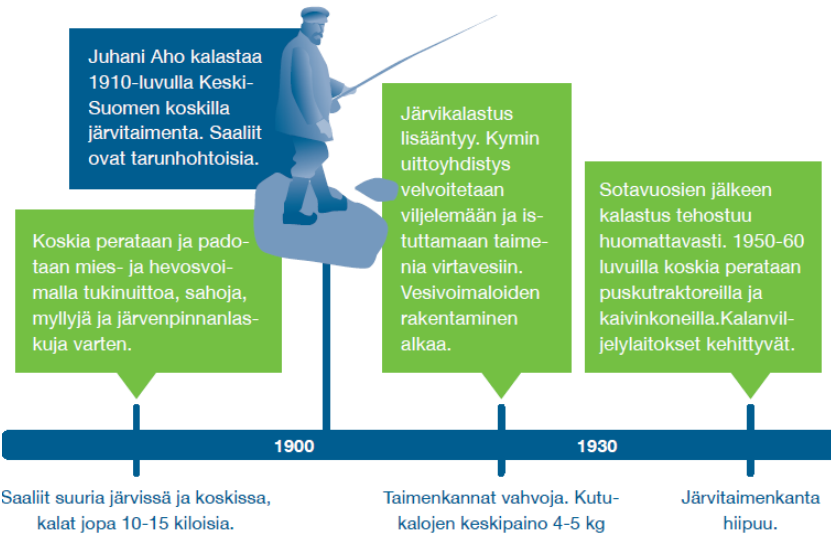
- Viestintätyökalut - > internet-tiedotus, ilmoitusostot
- Tilaisuudet (vuosikokoukset, seminaarit)
- Julkaisu

Järvitaimen

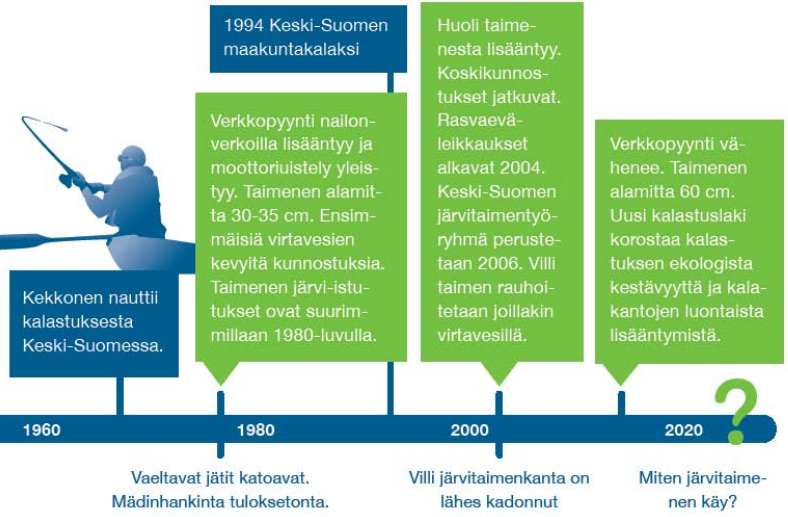
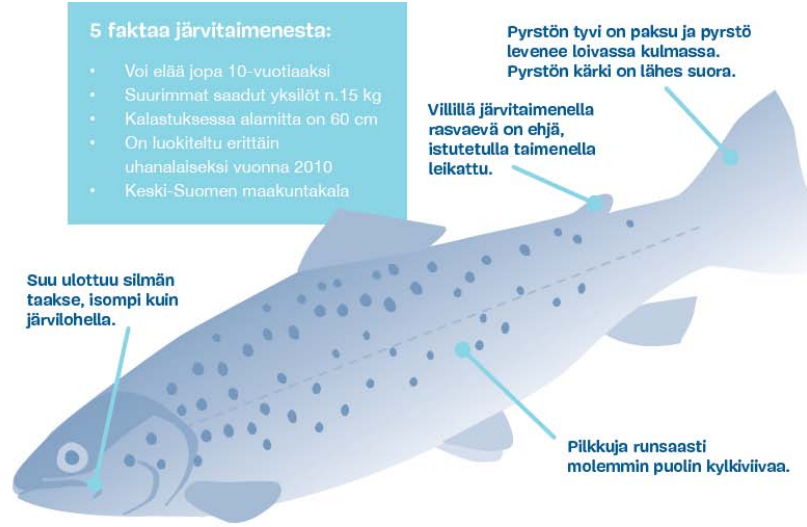
- vesistöjemme kuninkaallinen

Järvitaimen on ollut Keski-Suomen vesistöjen ylpeys. Saarijärven, Viitasaaren ja Rautalammin reittien järvet ja joet sekä Päijänne ovat saaneet mainetta suurten taimensaaliiden kalastuspaikkoina. Sata vuotta sitten Päijänteeltä pyydettiin kymmeniä tonneja taimenta, ehkä jo liikaa. Suuria, keskimäärin 70 cm ja 4-5 kg kututaimenia, pyydettiin vuosittain kymmeniä viljelyemoiksi Simunankoskesta, Siikakoskesta ja Huopankoskesta. Nykyisin järvitaimen on luokiteltu napapiirin eteläpuolella erittäin uhanalaiseksi, ja sen riski kadota luonnosta lähiaikoina on suuri.

Taimenkannat taantuivat voimakkaasti 1900-luvun toisella puoliskolla. Vaeltavat yksilöt pyydettiin järvillä pois ennen sukukypsyyttä tai koskilla ennen kutua, vaellusreitit katkesivat ja lisääntymisalueet vähenivät huomattavasti. Kalanviljely- ja istutustoiminta sekoittivat osakantojen perimän. Nykyisin vaeltavien villien taimenien lukumäärät ovat pieniä ja vain hyvin harva järvivaeltaja palaa takaisin kudulle.

4

5

Järvitaimenkannat kasvuun yhteistyöllä

Tilaisuuksissa esiinnousseita asenteita, ideoita, haasteita ja toimenpide-ehdotuksia:

- Tulevat sukupolvet ovat ansainneet paremmat taimenkannat
 - Tulevaisuudessa vaparajoitukset, luonnonkalojen rauhoitus, kunnostukset, valvonnan lisääminen, rauhoitusalueet verkkokalastukseen
 - Pilottialue, tiekartta
 - Haasteina rahoitus, toteuttajien vähyys, ristiriitaisia odotuksia, veden laadun huonontuminen, järvikalastajien kurittomuus, ukkoutuminen, osakkaiden motivointi, tiedotus ja käyttäytyminen
- > Yhteinen tahtotila syntyy ja vahvistuu keskinäistä yhteistyötä ja viestintää lisäämällä
- > Luottamuksen merkitys korostuu

Elvytyskeinoilla kannat nousuun!

Järvitaimen tarvitsee laajasti kaikkia tunnettuja elvytystoimia. Tärkeimmät elvytystoimet on kuvattu tällä aukeamalla vaikutuksineen.

Järvitaimenkantojen elvyttämisen
tulee olla kaikkien keskisuomalaisten
yhteinen tavoite

Muistilista
jokaiselle

Kuva 4. Järvitaimenkannan elvyttämiseen tähtääviä toimia.

1. Kalastuksen ohjaus

- Kalastetaan muita kuin uhanalaisia kalalajeja.
- Verkkokalastuksen rajoittaminen syönnösaltailla ja vaellusreiteillä.
- Kalastusmenetelmät, jotka mahdollistavat rauhoitettujen kalojen vapauttamisen mahdollisimman vahingoittumattomina.
- Pyydä ja päästä -kalastuksen suosiminen
- Rauhoitusalueiden laajentaminen
- Viestinnän tehostaminen kalastajille
- Riittävät resurssit kalastajien neuvontaan ja valvontaan.

- Vaeltavien taimenten kalastuskuolleisuus pienenee ja niitä alkaa palaaan kudulle enenevässä määrin.
- Kalastajat oppivat huomioimaan taimenkantojen suojelun.
- Ei-uhanalaisten kalalajien suosio kalastuskohteena ja ruokakalana lisääntyy.

2. Elinympäristön kunnostus

- Keskeisten veeiväylien muuttaminen esteettömiksi kalojen vaellukselle.
- Valuma-aluekohtaisten vesien laadun parantamisen suunnitelmien laatiminen ja toimeenpano.
- Latvavesien purojen ja pienten jokien kunnostaminen taimenen lisääntymisalueiksi.
- Tarvittavat jatkokunnostustoimet jokin kunnostetuilla virtavesillä.
- Tutkimustoiminta tietämyksen lisäämiseksi vesiekosysteemien toiminnasta ja tarpeista.

- Lisääntymisalueiden pinta-ala kasvaa merkittävästi.
- Taimenkannat palaavat entisille lisääntymis- ja poikasalueilleen.
- Vesien laadun paraneminen tuo hyötyjä laajasti yhteiskunnalle.
- Vesistöjen hoidon osaaminen alueella kasvaa.

3. Mäti- ja pienpoikas-istutukset

- Tehdään virtavesiin, joista taimen on kadonnut tai lähes kadonnut.
- Mäti-istutusmenetelmänä mätirasiat, jotka sijoitetaan kevättalvella kosken pohjaan paikkoihin missä kutupesät sijaitisivat, rasiat ympäröidään kivillä ja soralla.
- Pienpoikasistutuksessa poikaset levitetään keväällä tai kesällä matalaan koskiveteen rantapenkan viereen.
- Tyhjiin koskeen istutuksia 3-5 vuoden ajan, sitten tilannekartoitus.
- Onnistumista seurataan virtavesikohteen sähkökoekalastuksella kesällä tai syksyllä.

- Tuottaa villeimpiä mahdollisia istukkaita, jotka leimautuvat istutuskohteeseen.
- Mäti- ja pienpoikasistukkaat voivat parhaimmillaan luoda uuden kutukannan, jos säilyvät hengissä sukukypsyyteen.

4. Taimenkantojen seuranta

- Kantojen seurantaa vuosittain, jotta tilanteesta, kehityksestä ja hoitotoimien vaikutuksista saadaan tietoa.
- Luontaista lisääntymistä eli kutukannan kokoa seurataan kutupesälaskennalla ja pienpoikastuotantoa sähkökoekalastuksella.
- Kalastajilta tietoa kalastuskirjanpidosta ja kyselyistä.
- Vaelluspoikastuotantoa ja vaeltajien kohtaloa mahdollista tutkia myös.
- Seurantaan kootaan rahoitus hankkeilta, yrityksiltä, yhdistyksiltä, osakas-kunnilta ja kalatalousalueilta. Toimintaa pitää vaastuttaa ja organisoida nykyistä paremmin.

- Kantojen seuranta standardimenetelmillä tuottaa vertailtavaa tietoa mm. pyyntiponnistuksen ja taimensaaliin tasosta. Tietoa käytetään päätöksenteon perusteena.
- Ekologisen tiedon ja kalastajatiedon avulla luodaan tavoitteita ja pohditaan hoitotoimia.

10

11

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

jamk.fi

Elinkeino- ja liikenne- ja ympäristökeskus

Järvitaimenkannat kasvuun yhteistyöllä

- Järvitaimenkantojen elvyttämisen tulee olla kaikkien keskisuomalaisten yhteinen tavoite

Yhteisiä tavoitteita tarvitaan:

- Taimenen kutukantojen koolle
- Poikastiheydelle
- Kantojen seurantaan
- Lisääntymiselinympäristöjen kunnostukseen
- Kalastuskulttuurin ja – matkailun kehittämiseen
- Toiminnan resurssointiin
- Organisaatioiden väliseen yhteistoimintaan

www.konnevedenkalatutkimus.fi

Kiitokset yhteistyöstä ja mukavaa joulunaikaa!

Suvi Ahonen, JAMK

Petri Liukkonen, JAMK

Jukka Syrjänen, JYU

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

jamk.fi

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus